

MAGYARORSZÁG ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYONA

2015. január 1.

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal a többszörösen módosított 1993. évi XLVIII. bányászatról szóló törvény a 25. §-a, valamint a végrehajtására kiadott 203/1998. (XII. 19.) Korm. Rendelet előírásainak megfelelően vezeti az ország ásványi nyersanyag nyilvántartását.

E törvény szerint az ország ásványi nyersanyagai természetes állapotukban az állam tulajdonában vannak. E kincsek hazánk természeti erőforrásainak és nemzeti vagyonának részét képezik, nyilvántartásukat a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal és jogelődei végzik 1953 óta.

A hazai ásványi nyersanyagvagyon mérlegszerű nyilvántartása a bányavállalkozók kötelező adatszolgáltatásain és az érintett Megyei Kormányhivatalok (Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztályai) határozatain alapulnak. A nyilvántartás alapadatai:

- az ásványvagyon mennyisége és minősége;
- az ásványvagyonban bekövetkezett évenkénti változás (termelés, kutatás, átminősítés, stb.) az éves jelentések szerint;
- a bányabezáráskor, illetve mezőfelhagyáskor visszahagyott ásványvagyon

Az említett, rendelkezésre álló adatok alapján a hazai ásványvagyon nyersanyagoként és ezen belül előfordulásonként tartjuk nyilván.

Az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartás több mint 3900 nyilvántartott bányaterületet foglal magába. Hazánk 2015. január 1-i ásványvagyon készletét és a 2014. évi termelést az alábbi táblázatban adjuk közre.

1. sz. táblázat. Magyarország ismert ásványi nyersanyagvagyonának adatai
(a beérkező adatok alapján)

Nyersanyag	Termelés 2014-ban		Földtani vagyon 2015. I. 1.		Kitermelhető vagyon 2015. I. 1.	
	Mm ³	kt	Mm ³	kt	Mm ³	kt
Kőolaj						
Konvencionális kőolaj		616,06		232 397,38		21 545,07
Nem konvencionális kőolaj		0,01		418 946,54		45 642,96
Földgáz						
Konvencionális földgáz	1 943,11		185 474,96		73 778,15	
Nem konvencionális földgáz	3,17		3 923 342,47		1 565 353,81	
Szén-dioxid gáz	103,79		45 003,60		29 126,90	
Feketeköszén		0,011		1 625 051		1 915 401**
Barnaköszén		635,7		3 194 637		2 240 049
Lignit		8918,0		5 715 122		4 271 037
Uránérc		0		26 769		26 769
Vasérc		0		43 151		43 664
Bauxit		14,4		123 901		79 736
Ólom-cinkérc		0		90 775		100 817
Rézérc		0		781 170		726 459
Nemesfémérc		0		36 588		36 507
Mangánérc		51,0		78 961		52 061

Nemfémes nyersanyagok	Termelés 2014-ban	Földtani vagyon 2015. I. 1.	Kitermelhető vagyon 2015. I. 1.
	Mm ³	Mm ³	Mm ³
Ásványbányászati nyersanyagok	1,3	1 718,0	551,8
Cement- és mészipari nyersanyagok	1,1	1 139,0	571
Építő- és díszítőipari nyersanyagok	4,6	1 840,0	1 216,0
Homok	5,2	751,7	545,9
Kavics	16,95	3 689,1	2 364,5
Kerámiaipari nyersanyagok	1,0	994,6	648,1
Tőzeg, lápföld, lápimész	0,2	539,3	306
Egyéb	0,15	35,6	29,9
Nemfémes nyersanyagok összesen	30,5	10 707,3	6 233,2

*1000 m³ gáz = 1 tonna

** A hígulás nagyobb, mint a veszteség (Földtani vagyon + Hígulás – veszteség – pillér = Kitermelhető vagyon)

/a bányászat során kitermelendő szén+köztés meddő mennyisége meghaladhatja a nyilvántartott földtani vagyont/

Szenek

Magyarország kőszénvagyonát fajtanként a 2. sz. táblázatban mutatjuk be.

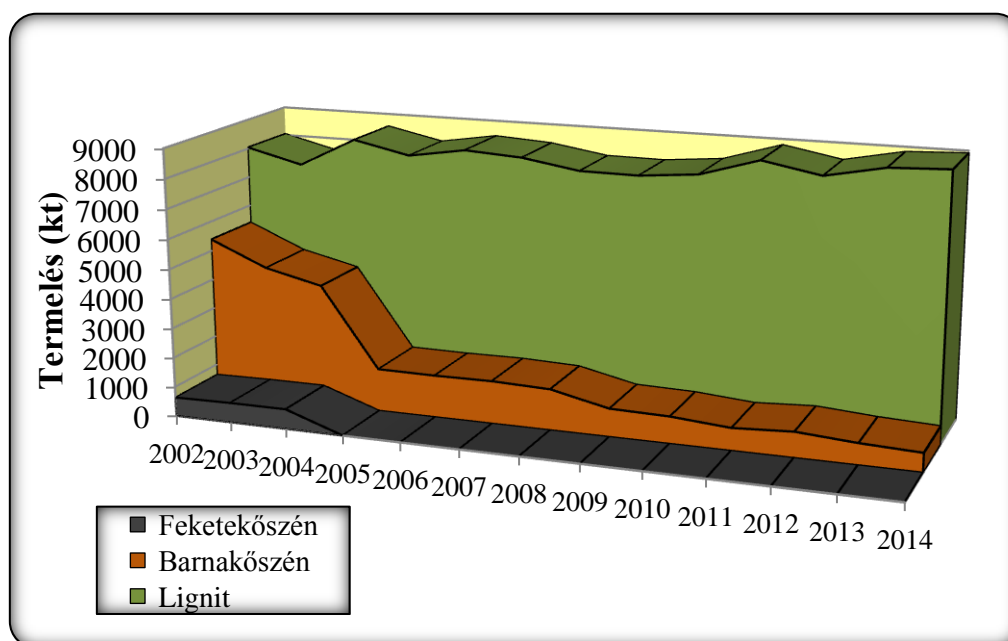
Szenek	Földtani vagyon 2014. január 1. (millió tonna)	Földtani vagyon 2015. január 1. (millió tonna)
Feketekőszén	1 625,1	1 625,1
Barnakőszén	3 195,2	3 194,6
Lignit	5 724,5	5 715,1
Magyarország összesen	10 544,8	10 534,8

2. sz. táblázat. Magyarország kőszénvagyonja

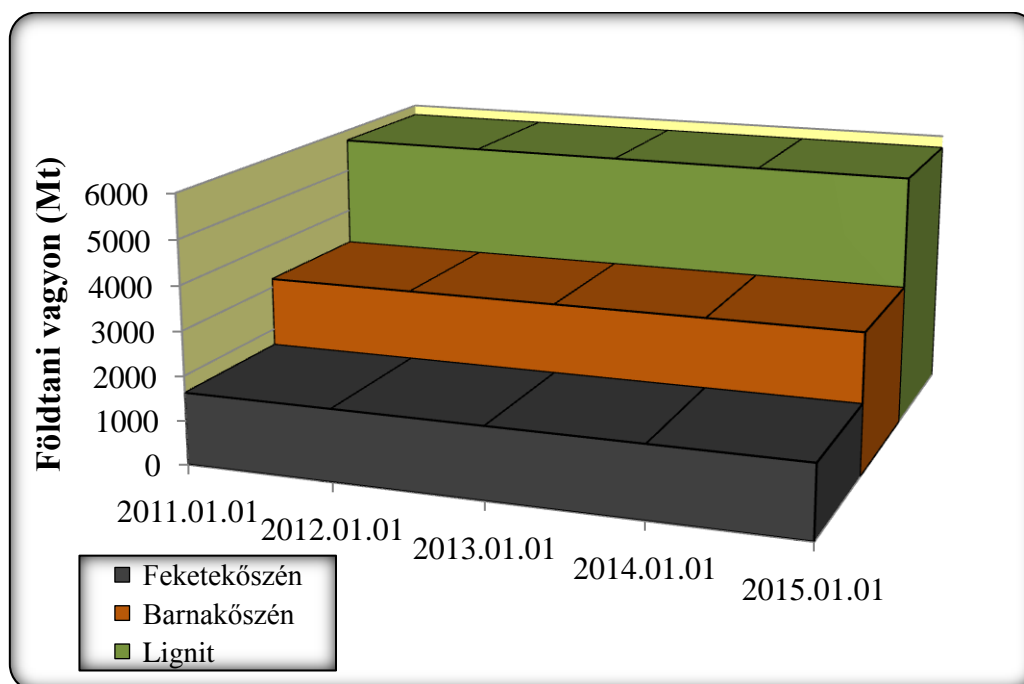
Hazánk széntermelése az utóbbi években jelentősen nem változott. A barnakőszén termelése csökkent, /mivel az utolsó számottevő mélyművelésű barnaszénbányát (Pusztavám, Márkushegy) 2014-ben bezárták/ a lignité pedig kissé növekedett. A 2013. és 2014. évi széntermelés adatait a 3. sz. táblázatban, az elmúlt néhány év termelését grafikusan a 1. sz. ábrán, a földtani vagyont pedig a 2. sz. ábrán láthatjuk.

	2013. évi termelés	2014. évi termelés
	1000 t/év	1000 t/év
Feketekőszén	-	0,011
Barnakőszén	718,7	635,7
Lignit	8 834	8 918
Magyarország összes széntermelése	9 552,7	9 553,711

3. sz. táblázat. Magyarország 2013. és 2014. évi széntermelése

1. sz. ábra. Magyarország széntermelése az utóbbi években

2. sz. ábra. Magyarország szénvagyona

Szénhidrogén és CO₂

A 309 nyilvántartott kőolaj és földgáz bányaterület esetében a 2014. év során bekövetkezett ásványvagyon változásokat 17 bányavállalkozó tevékenysége eredményezte.

A nem konvencionális kőolaj vagyonadatok gyakorlatilag nem változtak, de a konvencionális kőolaj esetében a földtani vagyon 6,8 %-os növekedése ellenére a kitermelhető vagyon 2,4 %-kal csökkent – túlnyomóan a kitermelés miatt.

A konvencionális és a nem konvencionális szénhidrogén földgáz nyilvántartott vagyonadatai is növekedtek néhány %-kal. Megjegyzendő, hogy itt a növekmények mintegy 99 %-a korrekció miatt keletkezett.

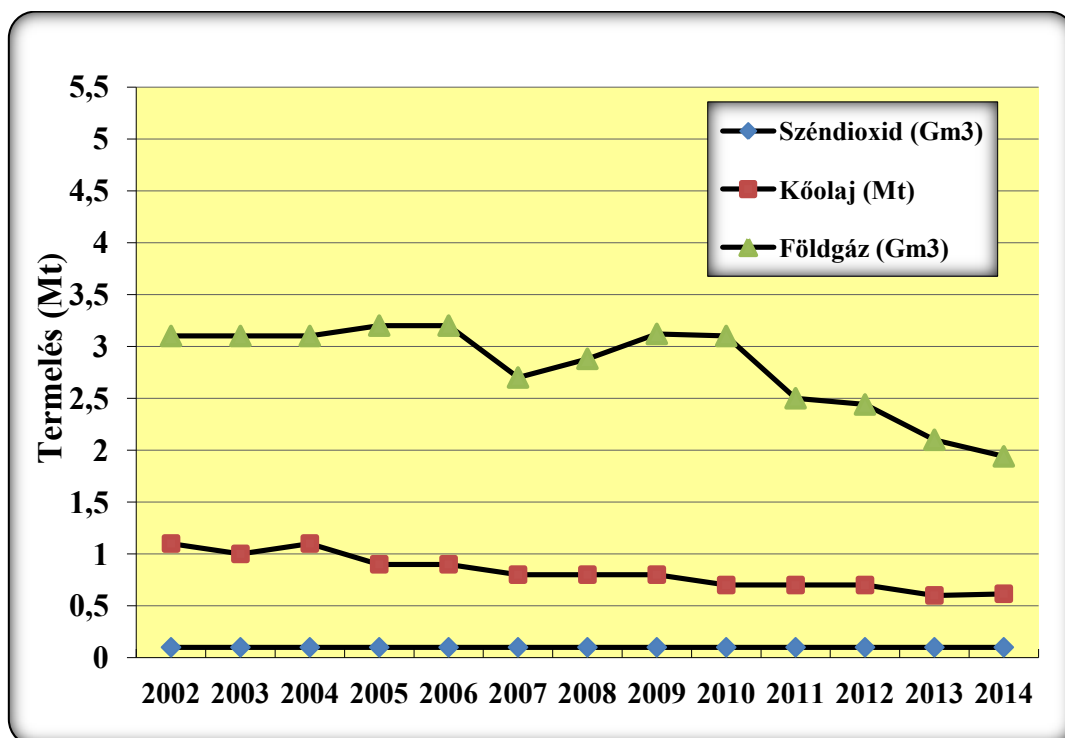
A szén-dioxid földgáz földtani vagyon 1 %-kal nőtt, míg a kitermelhető vagyon 5,9 %-kal csökkent. A csökkenés mintegy 94 %-át átértékelés okozta.

Magyarország szénhidrogén és CO₂ vagyonát az 4. sz. táblázat mutatja be.

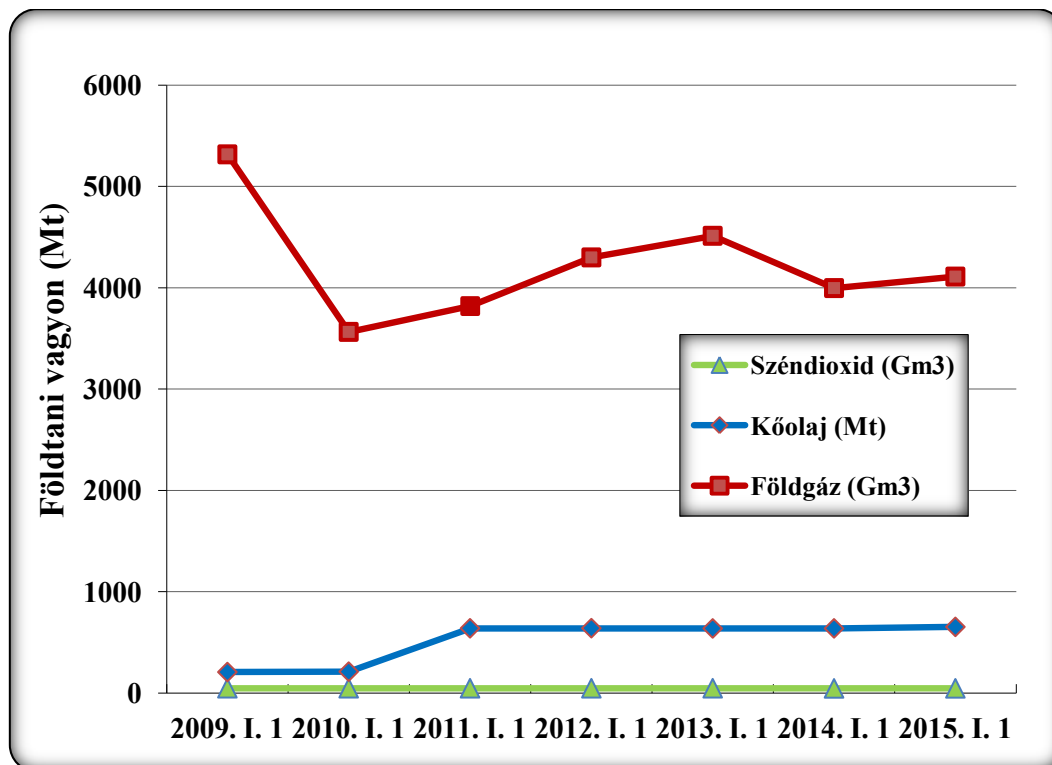
Megnevezés	Földtani vagyon 2015. január 1-én
Kőolaj (Mt)	651,35
Földgáz (Gm ³)	4 108,8
CO ₂ gáz (Gm ³)	45,0

4. sz. táblázat. Magyarország szénhidrogén és CO₂ vagyon

Az utóbbi néhány év termelését és földtani vagyonát grafikusan mutatjuk be a 3. sz. ábrán.

3. sz. ábra Kőolaj, földgáz, széndioxid termelés Magyarországon 2002-2014-ig

4. ábra. Magyarország kőolaj, földgáz és széndioxid vagyona

Ércek

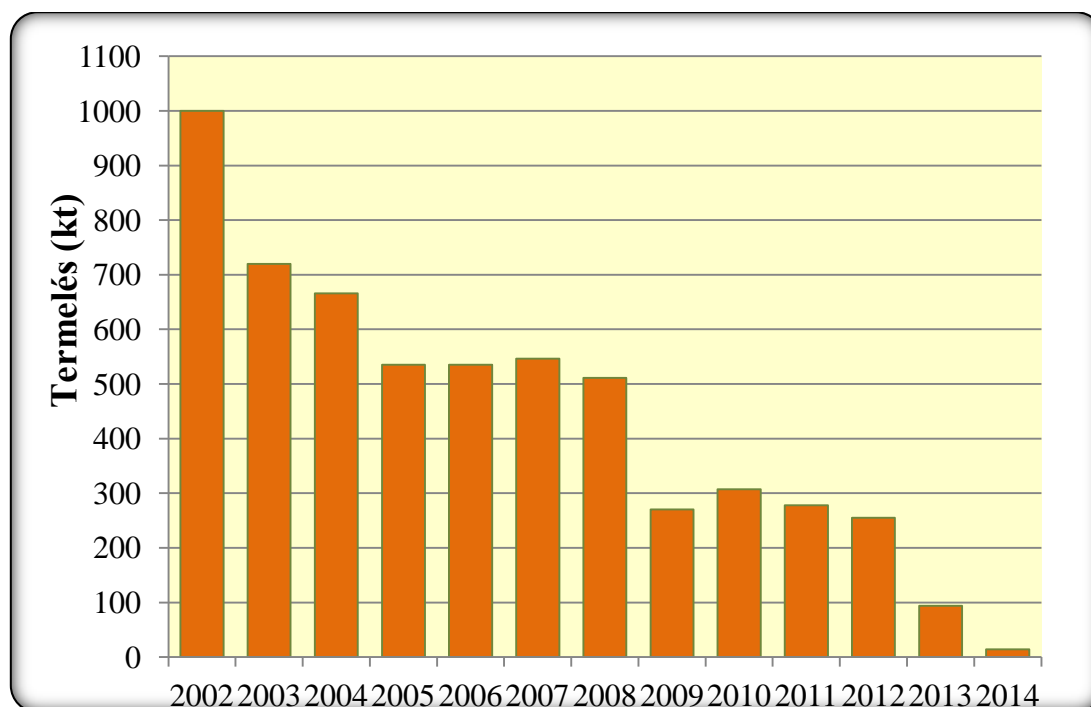
Napjainkra hazánk ércbányászatából gyakorlatilag csak a mangánérc bányászata maradt aktív. Magyarország 2014-2015. január 1-i ércvagyont az 5. és 6. sz. táblázatban, az elmúlt évek bauxit termelését az 5. sz. ábrán láthatjuk.

	Földtani vagyon (Mt)
Vasérc	43,15
Ólom-cinkérc	90,8
Rézérc	781,17
Nemesfémércek	36,59
Uránérc	26,77

5. sz. táblázat Magyarország vas-, urán- és színesfém-ércvagyona 2015. I. 1.

	Földtani	Kitermelhető	Földtani	Kitermelhető	Termelés	Termelés
	ásványvagyon (Mt)		ásványvagyon (Mt)		(Mt)	(Mt)
	2014. I. 1.		2015. I. 1.		2013	2014
Bauxit	123,9	79,8	123,9	79,7	0,094	0,014
Mangánérc	79,0	52,1	79,0	52,1	0,035	0,051

6. sz. táblázat Magyarország bauxit és mangán-ércvagyona, termelése 2013-ban és 2014-ben

5. sz. ábra. Bauxit termelés Magyarországon az utóbbi években

Nemfémek ásványi nyersanyagok

Nemfémek ásványi nyersanyagok alatt az energiahordozókon és érceken kívül előforduló – legkülönbözőbb földtörténeti korú és képződésű, a nemzetgazdaság igen széles területein hasznosítható – több mint 60 féle szilárd halmazállapotú, ásványi nyersanyagfajtát értjük.

Az ismert nemfémek földtani ásványvagyon mennyisége 10 707,4 Mm³, amelyből az összes kitermelhető vagyon 6 233,2 Mm³. Ez a készletmennyiség összesen 3 105 db lelőhely között oszlik meg. A magyarországi bányászat által 2014-ben kitermelt 30,5 Mm³ termelvény több mint 84 %-a nemfémek ásványi nyersanyag.

A nemfémek ásványi nyersanyagokat felhasználásuk alapján 7 nyersanyag-főcsoportba soroljuk.

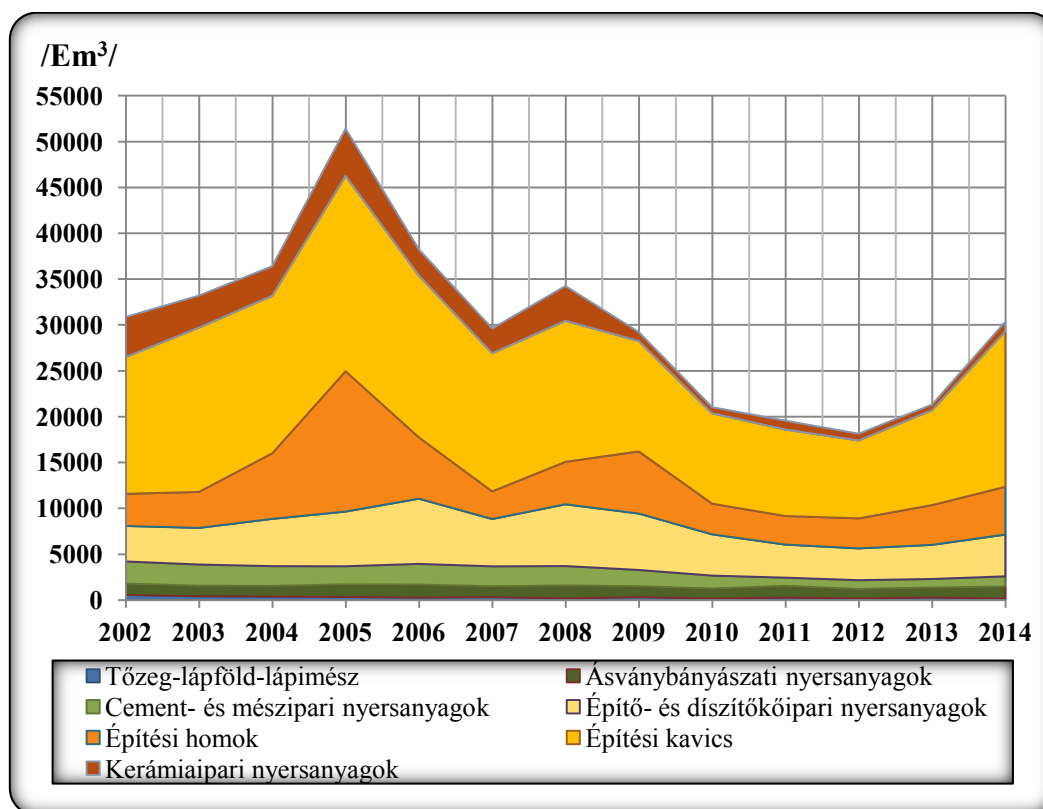
- 1. Ásványbányászati nyersanyagok:** felhasználói a vegyipar, kohászat, kerámiaipar, mezőgazdaság, építőanyag-ipar (nemesvakolatok, szigetelő anyagok). Ide tartozik az alginit, tűz- és saválló agyag, ipari és üveghomok, különböző minőségi mészkövek és dolomitok, kaolin stb.
- 2. Tőzeg-lápföld-lápmész**
- 3. Cement- és mészipari nyersanyagok:** a cement- és mészipar alapanyagai (mészkő, márga) tartoznak ide.
- 4. Építő- és díszítőipari nyersanyagok:** felhasználói az építő(anyag) ipar, közlekedés és vízépítés, szobrászat.
- 5. Építőipari homok**
- 6. Építőipari kavics:** betonalkotó, útépitési alapanyag.
- 7. Kerámiaipari nyersanyagok:** felhasználói a téglá-, cserép-, és porcelángyárak, keramikus kisipar.

Nyersanyag-főcsoportonkénti bontásban Magyarország nemfémek termelése és nyersanyagvagyon a 7. sz. táblázatban, az **2002-2014** közötti termelés pedig grafikusán a 6. sz. ábrán látható.

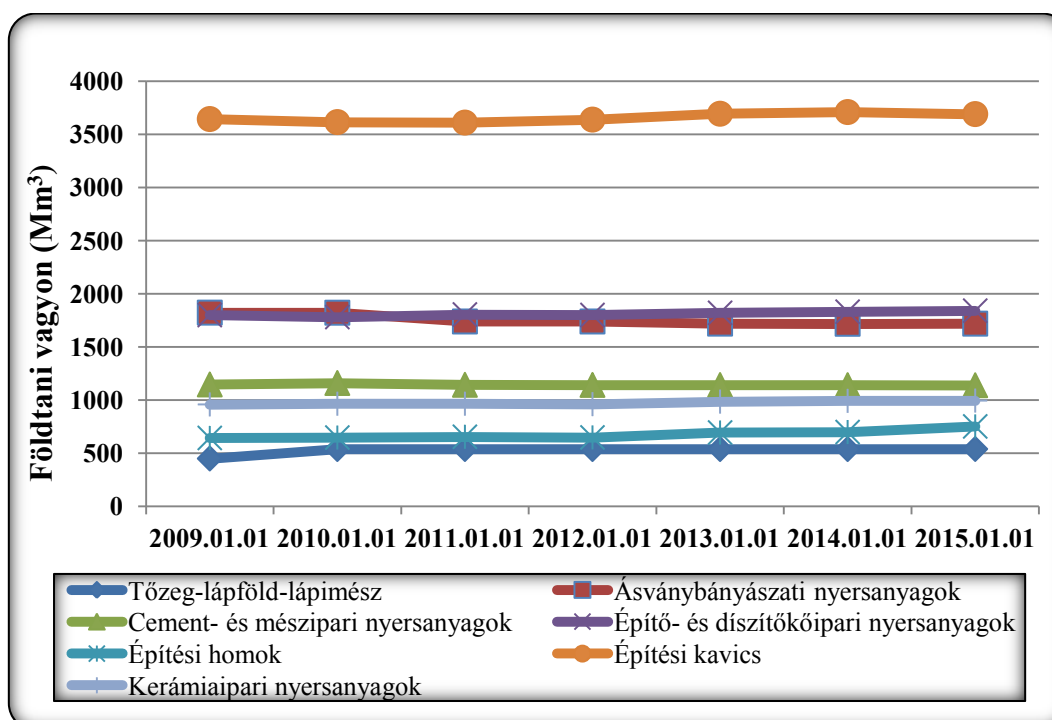
Nyersanyag-főcsoport	Földtani vagyon /millió m ³ /		Kitermelhető vagyon /millió m ³ /		Termelés 2013	Termelés 2014
	2014. I. 1	2015. I. 1	2014. I. 1	2015. I. 1	1000 m ³	1000 m ³
Ásványbányászati nyersanyagok	1 715,5	1 718,0	550,0	551,8	1 087,9	1 295,8
Tőzeg-lápföld-lápi mész	538,85	539,3	305,5	306,0	285,2	165,9
Cement- és mészipari nyersanyagok	1 140,1	1 139,0	572,1	571,0	924,8	1 122,9
Építő- és díszítőipari nyersanyagok	1 829,5	1 840,0	1 210,0	1 216,0	3 719,1	4 552,2
Építőipari homok	701,8	751,7	500,7	545,9	4 335,9	5 216,8
Építőipari kavics	3 709,2	3 689,1	2 398,1	2 364,5	10 348,7	16 951,8
Kerámiaipari nyersanyagok	991,0	994,6	644,3	648,1	606,5	1 043,3
Egyéb	22,75	35,6	2,2	29,9	28,0	151,4
Nemfémek nyersanyagok mindösszesen	10 628,3	10 707,3	6 182,9	6 233,2	21 336,3	30 500,1

7. sz. táblázat Magyarország nemfémek ásványi nyersanyagvagyon, termelése

A 2014. évi nemfémes ásványvagyon termelés 9,2 Mm³-rel nagyobb, mint az elmúlt évi érték.

6. sz. ábra Nemfémes ásványi nyersanyagok (kumulált) termelése az utóbbi néhány évben Magyarországon

7. sz. ábra. Nemfémes ásványi nyersanyagok földtani vagyona Magyarországon

Geotermikus energia

A *geotermikus energia* az a hőmennyiség-többlet, amit a földtani képződmények a felszíni átlaghőmérséklethez viszonyított magasabb hőmérsékletük eredményeként tárolnak. Magyarországon a geotermikus gradiens értéke átlagosan 5 °C/100 m, ami mintegy másfélszerese a világtátlagnak. A felszínen kb. 11 °C az éves középhőmérséklet, az említett geotermikus gradiens mellett 1 km mélységben 60 °C, 2 km mélységben 110 °C a kőzetek hőmérséklete és az azokban elhelyezkedő vízé is. Ennek oka az, hogy a Pannon-medencében a földkéreg vékonyabb a világtátlagnál (24-26 km vastag, mintegy 10-15 km-rel vékonyabb más területekhez képest) és így a forró földköpeny a felszínhez közelebb van. A mért hőáram-értékek is másfélszeresei (38 mérés átlaga 90,4 mW/m²) az európai átlagnak (60 mW/m²). A geotermikus gradiens a Dél-Dunántúlon és az Alföldön nagyobb, mint az országos átlag, a Kisalföldön és a hegyvidéki területeken pedig kisebb annál.

Az 54/2008. (III. 20.) Korm. rendelet szerint: "Geotermikus energia: A földkéreg belső hőenergiája, amely energetikai céllal hasznosítható. A geotermikus energia a legalább +30 °C hőmérsékletű folyékony vagy gáz halmazállapotú anyagok közvetítésével (geotermikus energiahordozók), ezek közvetlen földkéregből való kitermelésével vagy recirkuláltatásával nyert energia."

Az MBFH Bányajáradék-bevételi Osztályára bejelentett kitermelt mennyiség és kinyert energia országos szinten a következő:

Kitermelt mennyiség: 20 962 342 m³

Kinyert energia: 2 078 001 GJ

Az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartás tárgykerében 2014. évben létrejött és 2015. évben folytatódott a geotermikus energiavagyon [Bt. 25. § (5)], a geotermikus védőidomok [Bt. 22/B. § (5)], a geotermikus energia-hasznosító létesítmények [Bt. 22/B. § (5)] és a kitermelt és hasznosított geotermikus energia mennyiségének [Bt. 22/B. § (5)] nyilvántartása. 2015. évben is kiegészült a létesítmények nyilvántartása a fűrészes adatbázis egyes adataival [létesítményazonosító (rokarec) és EOY koordináták (RX, RY)]. A nyilvántartások feltöltése – a geotermikus energiavagyon kivételével – a geotermikus energiát hasznosító engedélyesek által megküldött adatlapok alapján, a 2010-2014. évekre vonatkozóan megtörtént.

Ezek alapján a kitermelt, egyéb célú (nem bányajáradékos) energia (2010-2014): 33 546 987 GJ

A hasznosított, egyéb célú energia (2010-2014): 10 582 587 GJ

Meddő/hulladék

Az Európai Unió kötelezése alapján, a 14/2008. (IV. 3.) GKM rendelet 14. § (3) bekezdése adatszolgáltatási kötelezettséget ír elő a bányászati hulladékokban bekövetkezett változásokra. Ezért 2009-ben megkezdtuk és azóta is folytatjuk a bányászati hulladékokban bekövetkezett változások mennyiségi és minőségi adatainak nyilvántartását.

A MBFH kérésére a bányavállalkozók – az éves adatszolgáltatás keretében – megküldik az adott évben keletkezett meddő, ill. hulladék adatait, különböző csoportosításban rendezve.

2014. évi országos összesített adatok (2015. I. 1.-i állapot)

Deponálóban vagy zagytározóban deponált anyag mennyisége (Em³)

2014. január 01-én	46 233,471
2014. december 31-én	53 322,592

Humuszos feltalaj (Em³)

Hatósági engedéllyel értékesített	33,1
Bányabeli tájrendezésre felhasznált	457,4
Deponált (korábbival együtt)	1 748,2
Tárgyévben összesen letermelt	1 419,0

Visszatömedékelésre ill. tájrendezésre felhasznált mennyiség (Em ³)	69 392,875
Előző évi	145,176
Tárgyévi	26 282,615

MEDDŐ / HULLADÉK összesen (Em³)

	INERT	Nem inert, nem veszélyes	Veszélyes
Bányafelügyeleti engedéllyel értékesített	1 742,1	4,4	
Meddőhányón/zagytározón ártalmatlanított	803,5	87,6	0
Vörös iszap elhelyezés ideiglenes tározókon	0	43,2	0

Keletkezett fűrőiszap és furadékok teljes mennyisége összesen (Em³)

2014. január 1-én	889,3
2014. december 31-én	905,3*

*Ebből 736,8 Em³ 2008. évben keletkezett.

Tárgyévben keletkezett fűrőiszap és furadék teljes mennyisége összesen (Em³)

	INERT	Nem inert, nem veszélyes	Veszélyes hulladék	Összes
Saját kezelésű iszaptárolóban elhelyezve	-	-	-	-
Külső hulladéktároló létesítményben elhelyezve (ártalmatlanítva) vagy újrahasznosítva	14,4	1,5	0,4	16,4
ÖSSZES	14,4	1,5	0,4	16,4